

Huvudman

Specialpedagogiska skolmyndigheten
spsm@spsm.se

Ärendet

Tillsyn av specialskolan Vänerskolan i Vänersborgs kommun

Beslut

Skolinspektionen avslutar ärendet.

Om ärendet

Skolinspektionen har under hösten 2023 inlett en riktad tillsyn av specialskolan Vänerskolan, belägen i Vänersborgs kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Vänerskolan följer gällande bestämmelser om garantin för tidiga stödinsatser, extra anpassningar och särskilt stöd samt stöd till nyanlända elever.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 17 och 18 oktober 2023. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat skolans sammanställning av de elever som har extra anpassningar och behov av särskilt stöd, samt utredningar av elevers behov av särskilt stöd och åtgärdsprogram. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Extra anpassningar och särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Garanti för tidiga stödinsatser

Elevhälsans representanter och lärarna uppger i intervjuer att lärarna använder nationella kartläggningsmaterial och nationella prov för att identifiera elever som kan ha behov av extra anpassningar i undervisningen. Lärarna berättar också att rektor på skolan har tagit ett beslut på att kartläggningarna ska göras även i årskurs 2 och årskurs 3 samt eventuellt även på hösten i årskurs 4. Lärare berättar att eleverna ges extra anpassningar i de fall behov har identifierats.

Extra anpassningar

Eleverna uppger i intervjuer att de får hjälp under lektionerna och att skolans specialpedagog finns tillgänglig för extra hjälp.

Av inkommen dokumentation och av intervjuer med lärare och representanter från elevhälsan framgår att skolan har framtagna rutiner för arbetet med extra anpassningar. På skolan finns olika forum där såväl ledning och stimulans som extra anpassningar regelbundet diskuteras, dokumenteras samt utvärderas. Såväl elever som lärare uppger i intervjun att alla elever får de extra anpassningar de behöver. Lärare uppger vidare att lärare och specialpedagog följer upp de extra anpassningarna samt att det görs en överlämning av resultatet av uppföljningarna till mottagande lärare i samband med studiebyte. Rektor berättar också att en gång per termin sammanförs statistik gällande extra anpassningar och särskilt stöd för att få en överblick.

Särskilt stöd

Lärare, representanter för elevhälsan och rektorn uppger i intervjuer att om lärare befarar att en elev riskerar att inte uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper eller betygskriterierna som minst ska uppfyllas, trots extra anpassningar i den ordinarie undervisningen, anmäler lärare eller mentorn eleven till elevhälsan. Anmälningarna lyfts sedan på elevhälsamöten där rektorn deltar.

Representanter för elevhälsan uppger i intervjun att det alltid startas en utredning, på rektors beslut, efter att anmälan kommit in. Såväl lärare och representanter för elevhälsan uppger i intervjuer att lärare och elevhälsoteamet är delaktiga i kartläggning av elevers svårigheter och att specialpedagogen sedan gör en sammanställning och analys av elevens behov av särskilt stöd.

Lärare uppger i intervju att det går fort mellan att en anmälan för utredning av särskilt stöd upprättats tills beslut om utredning tas. De uppger vidare att det emellertid kan ta tid mellan beslut om utredning till dess att utredningen är klar. I intervjun med representanter för elevhälsan framgår att anledningen till att en utredning tar lång tid är att elevgruppen är komplex och att det i många fall är flertalet externa aktörer som är delaktiga i utredningen och att eleverna kommer från olika kommuner. I intervju med rektorn uppger han att varje elev som får vänta även ett kort tag har fått vänta för länge. Rektor berättar att det ibland tar tid och att skolan arbetar så snabbt de kan. Rektor berättar också att det görs

ambitiösa kartläggningar och utredningar och att elevgruppen ofta har många andra externa aktörer som måste vara involverade men att lärarna har en löpande dialog med specialpedagogen.

Skolinspektionen har tagit del av åtgärdsprogram, utredningar samt övriga stöddokument för sju elever på skolan. Av åtgärdsprogrammen framgår elevens behov av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses. Det framgår även när åtgärderna ska följas upp och utvärderas samt vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Det framgår också av åtgärdsprogrammen att eleven och elevens vårdnadshavare har getts möjlighet att delta vid utarbetandet av åtgärdsprogrammen och att eleven och elevens vårdnadshavare underrättats om det fullständiga innehållet i beslutet och hur det går till att överklaga beslutet. Både lärare och representanter för elevhälsan uppger i intervjuer att eleverna får det stöd som beslutats om i åtgärdsprogrammen.

I intervjuer med lärare, representanter för elevhälsan och rektor framkommer att skolan även har upprättat handlingsplaner för några elever. Representanter för elevhälsan berättar att en handlingsplan enbart gäller det sociala och att vissa elever behöver ett sammanhängande bemötande och att skolan måste ha dokument för detta. Representanterna för elevhälsan berättar också att handlingsplanen är ett komplement till åtgärdsprogrammet och att de i fortsättningen kommer skriva in handlingsplanen i åtgärdsprogrammet och fästa handlingsplanen som en bilaga till åtgärdsprogrammet. Rektor uppger att de från och med nu ska ha med handlingsplanen som en bilaga i åtgärdsprogrammet.

Stöd till nyanlända elever

Lärarna uppger att elever som har behov av studiehandledning på sitt modersmål får detta behov tillgodosett. Lärarna och rektor uppger också att för nyanlända elever som tagits emot i högstadiet upprättas individuella studieplaner.

Rättslig reglering

Garanti för tidiga stödinsatser

Av 3 kap. 4 § p. 3 skollagen (2010:800) framgår att det ska göras en särskild bedömning av en elevs kunskapsutveckling i lågstadiet i specialskolan, om det utifrån användning av ett nationellt bedömningsstöd eller ett nationellt prov i svenska, svenska som andraspråk eller matematik, finns en indikation på att eleven inte kommer att uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper för årskurs 1 eller 4.

Av 3 kap. 4 a § skollagen framgår att ansvarig förskollärare eller lärare ska samråda med personal med specialpedagogisk kompetens vid en särskild bedömning enligt 4 §, vid planering av insatser enligt 5 § samt vid uppföljning enligt 4 b §.

Av 3 kap. 4 b § skollagen framgår att det ska genomföras en uppföljning av sådant stöd som har getts enligt 5 § i svenska, svenska som andraspråk och matematik i slutet av förskoleklassen och i slutet av lågstadiet i grundskolan. Resultatet av denna uppföljning ska överföras till den lärare som ska ansvara för eleven i nästa årskurs.

Enligt 11 kap. 12 b § skolförordningen (2011:185) ska nationella bedömningsstöd användas i matematik och svenska eller svenska som andraspråk i årskurs 1 i specialskolan. Bedömningsstöd får användas även i andra ämnen och årskurser än de som anges i första stycket.

Enligt 11 kap. 10 § skolförordningen ska nationella prov användas i specialskolan i de ämnen och årskurser som anges i 11 §. Syftet med proven är att stödja betygssättningen, förutom i årskurs 4 där syftet är att stödja bedömningen av elevernas kunskaper i relation till kriterierna för bedömning av kunskaper.

Enligt 11 kap. 11 § skolförordningen ska nationella prov användas i specialskolan i matematik och svenska eller svenska som andraspråk i årskurs 4, 7 och 10, engelska i årskurs 7 och 10, geografi, historia, religionskunskap eller samhällskunskap i årskurs 10, och biologi, fysik eller kemi i årskurs 10.

Extra anpassningar

Av 3 kap. 5 § skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt.

Särskilt stöd

Av 3 kap. 7 § skollagen (2010:800) framgår bland annat att om det inom ramen för undervisningen, genom uppgifter från lärare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt.

Av 3 kap. 9 § skollagen framgår bland annat att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt enligt 11 § eller i form av anpassad studiegång enligt 12 § får rektorn inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas.

Stöd till nyanlända

Av 3 kap. 12 c § skollagen framgår att en nyanländ elevs kunskaper ska bedömas om en sådan bedömning inte är uppenbart onödig.

Av 3 kap. 12 g § skollagen framgår att för en nyanländ elev som har tagits emot inom skolväsendet i högstadiet i specialskolan och vars kunskaper har bedömts enligt 12 c §, ska en individuell studieplan upprättas senast inom två månader från mottagandet.

Av 5 kap. 4 § skolförordningen framgår att en elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det.

Skolinspektionens bedömning

Av intervjuer med elevhälsa och rektor har det kommit fram att utredningar av elevers behov av särskilt stöd kan ta lång tid. Samtliga intervjuade grupper uppger dock att det beror på att det i vissa fall är många aktörer som ska involveras i utredningen och att det kan ta tid att få in till exempel relevanta utredningar från externa aktörer. Av intervjuer med bland annat rektor framgår vidare att vissa åtgärder som kan vara att betrakta som särskilda stödåtgärder tidigare har hanterats inom så kallade handlingsplaner. Rektor har dock angett att sådana åtgärder härnäst kommer att skrivas in i och fattas beslut om i åtgärdsprogram.

Sammantaget bedömer därmed Skolinspektionen att det av ovan redovisade omständigheter inte framkommer annat än att verksamheten vid Vänerskolan uppfyller författningarnas krav när det gäller garantin för tidiga stödinsatser, extra anpassningar och särskilt stöd samt stöd till nyanlända elever.

Ärendet ska därför avslutas.

X Anna Hultgren

Beslutsfattare
Signerat av: Anna Hultgren

X Elin Bender Lundgren

Föredragande
Signerat av: Elin Bender Lundgren

I ärendets slutliga handläggning har även utredarna Maud Wilhelmsen och Gustav Nilsson medverkat.